

Előfizetési díj:

Vidékre, postán:
vagy
helyben, házhoz hordva:
Negyedévre . . . 1 frt. 50 kr.
Félévre . . . 3 " — "
Egész évre . . . 5 " — "
Megjelenik e lap hetenként
egyszer, Vasárnap.

Előfizetési pénzek el-
fogadtnak Gallia Fülöp
könyvkereskedésében Kec-
skeméten.

KECSKEMÉTI LAPOK.

Ismeretterjesztő hetilap.

Hirdetési díjak:

5 hasábos petit sor, egyszeri
hirdetésnél 5 kr.; — többszöri
vagy terjedelmes hirdetések-
nél árleengedés adatik.

A nyiltterben való közle-
mény 3 hasábos soráért 10 kr.
számíttatik.

Hirdetések elfogadtnak Gal-
lia Fülöp könyvkereskedésében
Kecskeméten. — Hirdetések ezen-
kívül fölvetetnek még M. Zeisler
hirdetési irodájában. (Post, Király
útcza 60. sz.)

Emlékezzünk régiekről.

Tinódi Sebestyén.

Egy régi magyar költőnek ezen tiszteletre-
méltó s ismeretes jelmondata alapján kísért-
jük meg, és jóakarattal kísértjük meg olva-
sóink figyelmét és emlékezetét felkölteni
azon férfiakra, a kik vagy itt születve,
vagy állandóan itt telepedve le, a kecske-
méti névnek a közszolgálat terén, szerény
hatáskörükben is, közérdekű munkálkodá-
saikkal a magok idejében többé-kevésbé
diszt és becsületet szerettek.

A hazai történelem is tanúsítja, hogy a
mely városokban évtizedeken át valameny-
nyire virágzó iskolák léteztek, ott időről
időre mindig találkoztak férfiak, a kik az
ország és nemzet fejlődése iránt a közönsé-
gesnél több érzékkel viseltetvén, kenyér-
keresetül szolgáló teendőiken túl, a haza
hű fiaiként hangyaszerű csendes munkás-
sággal mindent elkövettek: hogy hatáskör-
rűkhöz képest a közügyet elébbre vigyék,
s egyik vagy másik köztéren a magyar
nevet tiszteltté tegyék.

Ily férfiak minden időben, bárha kevés
számmal, de akadtak Kecskeméten is, a
kik a tizenhetedik század végével Tolná-
ról ide költözött széphírű ref. lyceum, vagy
a mult század elején a nagynevű Koháry
István által alapított kegyesrendi hat osztá-
lyú gymnasium kebeléből kerülvén ki,
vagy azok mellett működvén, mint az or-
szágos közpálya emberei, vagy a tisztvi-
selői, vagy a tanári téren a közérdekben
dicsőséggel szerepeltek, s hogy a közügy-
nek szerény hatáskörükben még több szol-
gálatot hozzanak, hogy a kecskeméti név-
nek közre hatva még több diszt és fényt
szerezzenek — az irodalmi téren is szelle-
mi műveikkel hatni és működni buzgólkodtak,
s korukhoz mérten valódi hivatással, elis-
merésreméltó ügyszeretettel és áldozatkész-
séggel bírtanak.

Ezen derék férfiak emlékezetét kíván-
tam, mintegy ujjmutatásul, s az újabb nemze-
deknek és kebelbeli értelmiségnek követendő
példányul, bárha vázlatosan, de teljes el-
ismerés kíséretében megújítani és felfris-
síteni.

Egyes irodalmi művek már a korábbi
évtizedekből is találkoznak Kecskemétről,
de kezdjük ismertetésünket íróink ünnepelt
veteránjával, a maga korában, és méltán
oly szép nevet, oly országos becsületet ki-
vívott Mátyás Józseffel, a mult század
utolsó évtizedéről.

Mátyás József a szomszéd Izsák s
az ottani derék református lelkész szülötte,
ifjabb korában az itteni ref. lyceum növen-
déke volt, s mint a nagyírú gróf Fekete

János magyar generálisnak, az is-
mert szabadelvű hazafi és költői lelkületű
férfiúnak nyugdíjazott titoknok a Kec-
skeméten telepedvén le, csendes elvonultság-
és munkásságban itt élte le öreg napjait.

Költeményei, két vaskos kötetben, a mult
század utolsó évtizedében láttak világot, a
„Barátságáról“ című tankölteménye, és a
„Magyar nyelv kimiveltetése“ feletti
műve, ezen század elején láttak világot.
Miként értesültem, Delille francia költő
utáni „Mezei éjszakái és Kalászkap-
arék“ című elegyes költeményei kézirat-
ban, általa Fáy András ünnepelt írónk s
hazánk egyik legérdemesebb fiának adattak
át, azonban hű másolatban, jelentékeny
arczképével együtt, a kebli ref. főiskola
könyvtárában hűen megőrizve találtnak.

Jellemző veterán költőnk életére s ne-
mes szívére vonatkozólag, hogy bár szerény
nyugdíjára volt szorítva, mérsékelt élet-
módja mellett, élte fogytáig a hivatkozott
tanintézetnek ismert jótévedője volt, s meg-
takarított szép vagyonszáját végrendeletileg
az iskolának hagyományozta.

Költeményei e derék férfiúnak, saját
korát illetőleg is, nem nagy, annál inkább
nem maradandó irodalmi becsesél bírnak.
De ha nyomtatott műveit és kézíratait végig
lapozzuk, leköt bennünket az a melegség,
az a feláldozó készség, a melylyel ő speci-
ficus magyar házája, s az ő magyar
nemzete iránt mindenek fölött viseltetik;
meg lep bennünket az az egészséges, bár
olykor darabos humor, az a magyar törté-
nelmi adomákban gazdagság, mely versei-
ben és érdekes jegyzeteiben találtnak; s
különösen az a bensőség, melyet védnöke
gróf Fekete Jánoshoz, saját édes
atyja emlékezetére, s Kecskemét-
nek mult századbeli, úgynevezett izrael-
égése feletti veszedelméről írt versei-
ben, sokszor valódi költői ihlettség- és
emelkedettséggel tanúsít, nemesak teljesen
megnyeri az olvasót, de a hazának azon
hű fia, annak emlékezte előtt, a ki sze-
rény hatáskörében is, s a maga idejében any-
nyit tett, a nemzeti buzgóság és közérde-
keltségnek nemes fejlesztésére annyi mun-
kásságot szentelt, azelőtt egész lélekkel, s
minden kegyelettel fog meghajolni.

Valóban ohajtandó lenne, hogy veterán
íróknak még életben levő köztiszteletű
barátja, az őt gondolkozásában, érzéseiben
és jótékonyan csendes működésében köze-
lebről ismerő Tatay Endre tanár, talán
az itt-ott szórványosan feltalálható adatok-
ból, részben műveiből, és saját ismeretségi
tapasztalataiból az elhunytak tüzetes élet-
rajzát megírná, s egyszersmind műveit is,
tekintettel az 1790-től, különösen 1810-ig

sajátságos és erkolestársadalmi mozzanatai-
ban felette érdekes két évtized jellemzésére,
egyenként feltűntetné és ismertetné.

Vajha a köztiszteletű férfiú e nobile
otiumhoz a közérdekben időt vehetne
magának s bokros érdemeit ezen hivatás-
szerű feladat érvényesítésével szaporíthatná.

Lehetetlen, hogy a nemzeti fölbredés
és átalakulás idejéből föl ne említsem, s
elismeréssel ne jelezsem Nemes András,
Szomor Máté ügyvédek és Széles
József tanácsnokot. Ezeknek két elseje
ifjú hévvel és szent lelkesedéssel csatlako-
zott 1790. után azon szép hazafikoszoruhoz,
a mely saját kebeléből meritvén áldozat-
készséget és kitartást, a magyar szimntív-
szetet megteremtette, s a magyar sziniro-
dalomnak, lelkesedéssel rögtönzött eredeti
és fordított műveikkel alapját rakták le.
Ezen a téren működött a század második
évtizedében Széles József is; s a pesti
nemzeti színház gazdag kézírattára, s a
század elején általuk ki is nyomtatott egy-
két drámai termék, eléggé tanúskodik, hogy
nevezettek mind a hárman a szimntirola-
lomnak hű munkásai voltak, hogy az ak-
kori színházi repertoirt hol eredeti, hol né-
met utáni fordítványokkal gyarapítani sze-
rényen, de hű kitartással buzgólkodtak.

A tudományos gyűjtemény s a
társalkodó folyóiratoknak a magok ide-
jében korszakteremtő éveiből lehetetlen hall-
gatással mellőznöm Nagy István, a ref.
lyceum régebben elhunyt tanárát, s a csak
közelebb elhalálozott Csányi János ha-
zánk fiát.

A ki a hivatkozott folyóiratokat figye-
lemmel fogja átlapozni, elismeréssel veendő
észre, hogy nevezettek az akkoriban jó-
tékonan és időközönként fölmerült erköles-
társadalmi, s egyéb közérdekű kérdések
menyire érdekelték, hogy azoknak hasáb-
jain rövid nyilatkozatok, többé-kevésbé
hosszas értekezések közzétételével mint hű
napszamosak, az irodalom terén is meny-
nyit dolgoztak; s különösen, ha Kecse-
mét neve és érdeke kívánta, a legkisebb
tárgyban és kérdésben is, minő szeretettel
és tárgyavatottsággal ügykeztek mindazo-
kat sajtó útján az országgal megismertetni,
s városunk hitelét és nevét mindannyiszor
országosan tiszteltté emelni. Az általuk évek
során át közzé tett, s nem egy tárgyban
felette érdekes értekezések egy pár kötetre
terjednének.

Valóban e derék férfiaknak hangyaszerű
közérdekű munkásságaik, mitőlünk közvet-
len utódaiktól, talán több kegyeletet és
megemlékezést is érdemelnének.

(Folytatjuk.)

Értesítés.

Napjainkban minden értelmes honpolgár bensőleg át van hatva azon meggyőződéstől, hogy hazánk anyagi előhaladása, vagyoni gyarapodása s összes jövő jóléte a köznevelődés előmozdításától van feltételezve; a műveltség terjedésének viszont talpköve a népnevelés és oktatás lehető legnagyobb mérvű, legszélesebb körű fejlesztése.

A külföld hatalmas népeinek nagytöbbsége, úgy az összes közgazdaság terén, mint a köznevelődés minden ágazatában oly óriási léptekkel halad előre, hogy mi csak a legfokozottabb erélyű folytonos munkássággal közelíthetjük meg némileg őket.

Mivelten nép a vagyoni gyarapodás tényezőit kellőleg fölismerni, és ekként az anyagi előhaladásra szolgáló módokat és eszközöket alkalmazásba venni képes nem levén: természetes, hogy igazán vagyonos nem is lehet.

Ily felfogás adott irányt az ország törvényhozó testületének, midőn hazánk jövő nagyságának alapját a népoktatás kifejtése s terjesztésébe helyezte; s e meggyőződéstől vezéreltetve, megalkotta az 1868. évi 38. törv. cikket, s kötelességül szabá a községeknek, hogy kellő számú jól felszerelt népiskolák alapításáról gondoskodjanak, melyekben a nép fiai minden hitfelekezeti különbség nélkül közösen nyerjenek oktatást.

S mit akart ezen községi közös iskolák felállításával a törvény? Azt, hogy a különböző vallású és nemzetiségű honpolgár már kora gyermek-ségüktől kezdve közös testvérülésben, kölcsönös szeretetben növekedjenek; — azt, hogy a közös együttnevelésből származó egygyeolvadás által, a polgári egyenetlenkedést a közegyetértés szelleme váltsa föl; — azt, hogy a községi polgárai közös erővel, egyesült törekvéssel jobb, a népnevelést, s az általános művelődést hatályosabban előmozdító tanintezteteket hozzanak létre, mint eddig tévők az önerejükre hagyott vallásfelekezetek számára sem elegendő, s e mellett jobbara hiányosan felszerelt iskoláikkal.

De nemcsak az volt a törvényhozás célzata, hogy a népoktatási taninteztetek jól nevelt értelmes polgárokat adjanak az hazának; de meg levén győződve, hogy „minden országnak támasza, talpköve a tiszta erkölcs“, gondoskodott egyszersmind arról is, hogy már idejekorán vallás-erkölcsösség oltassék a növendék fogékony keblébe; kimondotta annál fogva a fentemlített törvény 57. §-a, hogy minden egyes hitfelekezetek iskolás gyermekeiknek hit- és erkölcsi oktatásáról tartoznak gondoskodni, s azért a vallás- és erkölcsant, mint kötelezett tantárgyat, az egyházak rendes hittanítók által e ezétra meghatározott külön órákon fogják tanítani.

Midőn tehát az egyes hitfelekezetek belátták, hogy a törvény értelmében felszerelt községi iskolák az eddigiéknél jobbak lesznek; midőn meggyőződtek a törvényből, hogy gyermekeik vallás-erkölcsi növelése semmi tekintetben nincs veszélyeztetve; s érezték azt is, hogy ha oly számban s oly minőségű iskolákat állítanak föl, mint az iskolai törvény rendeli, hivatást új, csaknem elviselhetlen adóval kellend terhelniök; s e mellett a várostól eddig élvezett iskolai pénzalapot is elvesztik: mindezekről indítatva, azon ohaajtással járultak a városi törvényhatóság elé, hogy jövőre a fe-

lekezetnélküli községi népiskolák állíttassanak föl, s ezentúl csupán a vallásoktatás maradjon az egyházak kötelessége.

Kitűnik ezekből, mily tévedésben vannak azok, kik hiszik, s mily nemzetellenes bünt követnek el azok, kik tán még izgatni sem állítanak titeket a községi iskolák, mint a vallás-erkölcsiséget veszélyeztető intézmény ellen, holott — mint fentebb is mondva van — maga a törvény elengedhetlen kötelességül szabja az egyházak elé a vallás- és erkölcsant tanítását. *)

A vallásoktatás elkülönítéséből kettős haszon járul a gyermekekre, 1-ór a vallásantára az illető hittanítók által külön órákon alaposabban tanítatnak; s 2-ór a rendes iskolatanító a többi tudományokban nagyobb gondnal és eredménynyel képezheti növendékeit; nem kellvén idejének jelentékeny részét vallásantással töltönie.

A városi törvényhatóság a fentebbiek szerint a hitfelekezetektől felhivatva, a törvény 23. §-a értelmében kötelességül felállította a községi iskolákat, s azok vezetésére a 117. §. rendeletéhez képest megalakította ezen iskolaszéket, mint 1-ső fokú tanügyi hatóságot.

S midőn most, polgárok! az iskolaszék a törvény nevében hozzátok szól, mulasztatlan kötelességének tartja figyelmeztetni titeket, hogy midőn a népiskolai törvény a tanítás kötelezettségét kimondotta, ezzel együtt kötelességet szab egyrészt a hatóság elé, hogy kellő számú iskolák alapításáról és felszereléséről gondoskodjék; de kötelességet ró másrészt az egyes polgárookra is, rendelvén: hogy minden szülő, vagy gyám, ide értve azokat is, kiknél mester tanítványok, vagy házi szolgák tartatnak, kötelesek gyermekeiket, vagy gyámoltjaikat életük 6-ik évének betöltésétől kezdve iskolába járattatni.

A hatóság teljesítő, s ezután is fogja teljesíteni feladatát; tanintezteteket nyitott a gyermekek számára, melyekben a szegény sorsúak a törvény 31. §-a alapján könyvekkel is ingyen látattatnak el. — Most rajtatok a sor, polgárok! növeltestétek gyermekeiteket! ezt várja tőletek a haza; ezt kívánja gyermekeitek jövője, az ifjú nemzedék jóléte; de ezt rendeli a törvény szigora is, melynek 4. §-a így szól: „ha a szülő, gyám vagy gazda a tankötelezett növendéket az iskolától visszatartja, ebbeli kötelességének teljesítésére komolyan figyelmeztetendő. S ha a növendék az iskolától továbbra is visszatartatná: a szülő, gyám vagy gazda első ízben 50 kr-ra, másodikban 1 ftra, 3-szor 2 ftra s negyedikben 4 ftra büntettség az iskolai pénztár javára. Sőt további kötelességmulasztás esetén — az iskolaszék erről a felsőbb iskolai hatóságnál jelentést tesz, mely az ily gyermek számára a község hatóságnál külön gyám rendelését is szorgalmazhatja.

Szilárdul el van határozva az iskolaszék a törvény rendeletének minden mellékletek nélkül fogamatot szerezni. Az ifjú nemzedék sorsa, gyermekeitek jövője kezeitekbe van letéve, ragadjátok

*) Kecskeméten a közös iskolák ellen senki sem izgatott, csak azon üzelmek ellen történt felszólamlás, melyek az iskolaszéki tagok megválasztásánál megkezdettek, s hogy ez méltán történt, igazolja az új tagok megválasztása. Szerkesztő.

meg az alkalmat annak életerős, mivel sarjja növelésére.

Jól felfogott polgári kötelességek buzgó teljesítésétől avagy közönyös elhanyagolásától függ: hogy gyermekeitek egykoron kegyelettel illessék, vagy a kárhóztatás vádjával sujtás emlékteket!

Kecskemét sz. kir. város községi iskolaszéke.

Munkás-kérdés.

Mig közép és nyugat Európában, a Németbirodalomban és Angolországban nem kevésbé mint Franciaországban, a munkások óriási osztálya, mint egy új nagyhatalmasság a régi főnálló társadalmi rendet fölforgatással fenyegeti; mig ott az internationale, ez állandó rémkép iszonyú terveket kovácsol a vagyon és birtok ellen, és ezek keresztülvitelénél milliónyi tömegre támaszkodik: addig nálunk Magyarországon, hol oly tekintetben különbözünk a külföldtől, az említett veszélyt csak nevével ismerjük, a miatt tökéletes nyugodtsággal alhatunk, nálunk különösen Kecskeméten a munkás-kérdés egész más alakban tűnik fel.

Nálunk munkás-kérdés alatt azt értjük, hogy bármely téren nélkülözzük a kellő munkásereőt; nincsenek kellő számmal napszamosaink, nincsenek az iparosoknak segédek, és nincsenek végre házi cselédeink. Ebből pedig egyenesen az következik, hogy gazdáink megakadnak rendes és halasztást nem tűrő mezei munkáikban, iparosaink csak tengődnek, vállalataikba belebuknak, a családok még a legnélkülözhetőbb cselédekben is szűket látnak.

Nem csoda, hogy mindenütt a legkeserűbb panasz-kifakadásokat hallani, nem csoda, ha a gazdálkodó és iparos elkeseredve kiáltja: fel kell hagynom mindennel, mert így már nem lehet megélnem!

De a szerencsétlenség, a példabeszéd szerint, nem jár egyedül: az csak hagyján, hogy kevés a munkás és cseléd, bár ez magában is elég baj; de kétszerezzi azt, hogy azok, a kik vannak, a képzelhető legrosszabbak. A cselédhűséget, ragaszkodást és megbízhatóságot csak a régi beszédből és régebbi könyvekből ismerjük, saját tapasztalatunkból azonban e szép tulajdonokról igen keveset tudunk. Mi csak annyit tudunk, hogy még drágán fizetjük a cselédeket, és sok pénzért a lehetőleg legrosszabbul szolgáltatunk. A mai cselédeknek abból áll a katekizmusok: nagy fizetés, kevés és rossz szolgálat. — A gazda és cselédje vagy egyéb munkása közti viszonyt leghelyesebben jellemezhetni úgy, hogy az pénzen vásárol magának ellenséget, mert nem ellenségnek kell-e tekinteni oly cselédet, ki minden alkalommal a legnagyobb egykedvűséggel károsítja meg gazdáját? ki rosszul teljesíti a reá bízott munkát, és hűtlenül jár el megbízásában; szóval: ki minden cselekedetével gazdája és kenyéradója megrontására tör?

Igy állunk mi cselédek dolgában, ily nyomasztó körülmények nehezdednek gazdáink váliaira, kik jövedelmük igen jelentékeny részét rossz és megbízhatatlan cselédek és garázda napszamosok által látják emészteni, és kik valamivel mostohább viszonyok közt az aránytalanul nagy cseléd és munkásbér terhét alig bírják elviselni.

TÁRCZA.

A hirharang viszhangja.

(Fodor István barátom halálára. Meghalt 1872. okt. 5.)

Oh! tehát a pályát befutottad!
Szüntél a görönggyel küzdeni.
Reményvirágodat te sem tudtad
A hervadástól megmenteni:
Azok imé összetörve állnak
Rideg keze alatt a halálnak!

Oh! tehát a pályát befutottad!
— Nehez és küzdelmes pálya volt.
Küzdelmidért örvény nyílt alattad,
Hol szivednek szent tüze kiholt...
Ezt nyered hát díjul szenvedésed!
Hogy kimulsz, mint a napfény, ha éj lett?!

Ezt nyered hát díjul? Oh! mi sors ez?!
Küzdeni az élet jövőjeért,
Mely majd a szenvedés jutalma lesz!
— És a halál nyújtja át a bért!
Kétség kél itt, — kétség az egekben,
Oh! mert létünk titka végzetlen!...

A hirharang elzúgta mulásod.
Ugy sirt e hang és úgy áthatott!
Tán annak is szíve van, s halálad
Az ő szívének is fájhatott...
Még most is viszhangozik szívedben,
— S viszhangozik egész életemben!

Bagi László.

TERÉZ.

(Regény.)

Francziából fordította:

Földváry Mari.

(Folytatás.)

XIX.

A párba.

E párba oly rendkívül borzasztó, oly szokatlanul drámai volt, hogy a négy férfit meg sem lepte, midőn észrevették, hogy ennek feltételeit még nem is határozták meg. János alig engedte meg azt vitatni. Pisztolylyal akart kezdeni, de a parancsnok ünnepélyesen ellentmondott.

— Erős leendek — mondá. — Eddig minden ön akarata szerint történt; de inkább nem vivok, mint pisztolylyal kezdjem.

— Ön nem viv! kiáltott János mindinkább növekvő dühvel.

És a parancsnok felé ment, éppen megtöltött pisztolylyal kezében.

Gontran nem jött zavarba s merően nézett rá.

— Nem! — felelt ő — ön meggyilkolhat ha akar, de én nem vivok, csak ha karddal kezdjük. — És nem minden keserű gúny nélkül hozzá tévé:

— Nem is nekünk kell e részleteket meghatározni, ön tanúi itt vannak...

— Uram, — válaszolt a marquis komolyan, — fiam tanúi az öné is, kik ön jogait épen úgy készek védeni, mint az övét, ugyanazon részrehajlatlansággal, ugyanazon gondos vigyázattal. Ha Vilmos és én e szokásellenes párbaiban segédkedni akartunk, s

nem kívántuk Jánostól ennek okát megtudni, azért történt, mert becsületes embernek tudjuk s ellenkezőjének bizonyítása előtt önt is annak tartjuk. Lovagias emberek között nem történhet lovagiatlanság, e találkozás tehát lovagias, s becsület és igazság szabályaival egyező; elfogadja így?

— Elfogadom, mint lovagiast, marquis úr; — válaszolt Gontran meghajolva.

— Jól van! — folytatá Rigál felindulását mérsekelve és atyai szívének mélyébe zárva; — húzzunk sorsot a fegyvernemre nézve és Isten kedvezzen az igaznak.

Vilmos egy darab pénzt dobott a légbbe, a sors Gontrannak kedvezett.

— Kardot választok, — mondá.

Gontran észrevette, hogy a hullámok mindig sürűbbek és hevesebbek, s néhány percz múlva a Roccan maradni nem lehet, és így nem lesz tér pisztolylyal vivhatni. Időt nyerni próbált.

A száraz tér mind szűkebb lett, s midőn karddal közökben a két ellenfél egymással szembeállt, Vilmos és a marquis kényszerültek a csolnokba vonulni, nehogy akadályozzák a mozdulatokat, s onnét nézték a harczt.

El volt az határozva, hogy csak akkor hagyják el helyüket, midőn egyik fél a küzdelem folytatására képtelenné vált.

János úgy támadott, mint a ki ölni akar, és nem bánja, ha megöletik is. Gontran czélja teljesülését közeledni látta, egy perczig feltűnő fölény- és hidegvérrel védte magát. A marquis és Vilmos lélekzet nélkül, veritéken homlokkal nézték s többször észrevették, hogy Gontran kimélé ellenét és saját

A helyzet aggasztó és napról-napra türethetlenebb voltát mindenki egyaránt érzi, de a panasz, a sópáncolás itt nem ér semmit, itt tenni kell, és pedig mielőbb, mert a baj nyakunkra nőtt, és halasztást nem tűr.

Az egyedüli mód, mely célhoz és eredményre vezethetne társadalmi tevékenység mellett, abban áll, hogy a munkás osztály azon része mely neveltetésre még jótékonyssággal bír, jó erkölcsű és munkás cselédeknek neveltesse. Az anyag megvan, csak kezünkkel kell utánna nyújtani, és okosan felhasználni.

Itt vannak a város árvái, kikre a városi közönség évenként ezeket költ, a nélkül, hogy azoknak valami hasznát venné. Bizonyára szép tanúságot tesz a városi közönség nemes érzületéről, midőn ily jelentékeny áldozatot rak le az ember-szeretet szent oltárára, de az áldozat nem hoz áldást gyámoltjaira, nem érleli meg gyümölcseit. A közönség atyáskodása árvái fölött már akkor szűnik meg, mikor azok a felügyeletet még nem nélkülözhetik, szelnek bocsájtatnak, mikor még nem állhatnak meg saját lábukon és azért ők a társadalomra nézve elvesznek. E szerencsétlen árvák, kiket semmi gyöngédebb kötelék nem fűz az emberi társulathoz, zsenge korokban minden nevelés és oktatás nélkül rendesen oly kezekbe kerülnek, hol rossz embertelen bánásmódban részesülnek és e miatt a legrosszabb indulatok martalékául esnek, és midőn felnőttek, csavargókká, szilaj, vadkedélyű embereké válnak.

Ha az árvákat a társadalomnak meg akarjuk menteni, ha azt akarjuk, hogy a reájok fordított költségek később hasznul megtérüljenek, akkor azokat nevelni és egy bizonyos korig szemmel kell tartani, e célból alakulnak az árvaházak.

E szempontok és indokok vezérelték városunk nagyérdemű és nemes keblű polgárát és képviselőjét, Horváth Döme urat, midőn az árvaház ügyét felkarolta, azon magasabb cél lebegett szeme előtt, hogy azon árvákat, kikre a közönség évenként nagy pénzösszeget költ anélkül, hogy annak valaha hasznát vehetné, társadalmunknak megmentse, azokból hasznavehető embereket neveljen.

Ámde e cél a mily magas és közhasznú, ép oly nehéz kivitelű, az sok pénzt és időt igényel.

Erősen hisszük, hogy fáradatlan munkású képviselőnk, mindnyájunk ügyeskedő közreműködésünk mellett kitűzött célját el fogja érni, de nekünk addig is henýelnünk nem szabad, nekünk, kik a baj súlyát érezzük, kötelességszerű feladatunk, hogy saját érdekünkben a tért előkészítsük, és megmentjük a mi megmenthető.

Ha észszerűen vezetjük és kezeljük az árvá-ügyet, miként jelenleg áll, ha kiterjesztjük figyelmünket a törvénytelen gyermekekre, úgy hogy ezeket is folytonos ellenőrködéssel kísérjük, akkor rövid idő alatt is oly alapot biztosíthatunk magunknak, honnan évenként tetemes számú, nevelt és oktatott cselédeket és munkásokat nyerhetünk.

Az út és mód, melyen ez létesíthető, ép oly könnyű mint egyszerű. Alakuljon egy társulat, mely feladatává tűzze ki, hogy a város árváit 6—7 éves korokban jó családoknál oly föltétel mellett helyezze el, hogy szolgálattétel mellett iskolai oktatásban is részesüljenek; és ügyeljen fel

szigorúan, hogy védenzei irányában e föltétel teljesíttessék is.

Es ne higye senki, hogy e terv keresztül vi-tele nehézséggel jár. Akad Kecskeméten száz család, hol a kis gyermekek mellett egy kis fiú, vagy leány szolgáló szükségeltetik, és hol azt szívesen felvállalják; hiszen a hogy most állnak a cseléd viszonyok, azokat fizetés mellett sem kapják.

De mit is beszélünk mi társulat alakulásról? alakulhatna-e e szép és közhasznú célra alkalmasabb társulat a már létező, de működésében még nem kellően tájékozott nőegyletnél?

Mi úgy vagyunk meggyőződve, hogy működésének ennél szebb és gyümölcsözőbb tért nőegyletünk alig választhatna; mert képzelhető-e nemesebb feladat és áldásosabb törekvés, mint a társadalomnak hasznos és munkás tagokat nevelni, és az erkölcsök szelidítésére közreműködni?

E nemes feladatnak legsikeresebben a nőegylet felelhet meg, mely minden ily nemű törekvésében a legmelegebb pártolásra és részvételre számíthat; mellette fog állni minden emberbarát és segíteni fog neki tettel és jóakarattal, mert szolgálni fogja az emberiséget, a jó erkölcsöt, és nevelni fog, mi minden jó gazdasszonyra nézve nélkülözhetlen és háztartásában főkellék: — jó cselédek és megbízható munkásokat.

Színház.

Miként mult számunkban jeleztük a társulat előadásai sorozatát, Szombaton, vagyis október 12-én megkezdette, igyekezőn első előadásának lehetőleg ünnepélyes színt kölcsönözni. E célból az összes személyzet fényes nemzeti jelmezben a színpadon félkörben állva, Kölesey hymnusának két szakaszát énekelte. Azután kezdődött a tulajdonképeni előadás, mely két részből állott. Elsőben Jókai „Szigetvári vértanú”-nak 1-ső felvonását játszották el, melyben a nevezetesebb szerepek következőleg voltak kiosztva: Zrínyi Miklós Takács Adámé, Lorántfi Anna Völgyiné, Csáky Lovászié, Szelim Hetényi volt. Mind a négyen dícséretesen működtek; minthogy azonban e darab rész csak pótléklul vétetett elő, hosszasan ezúttal mi sem foglalkozunk vele. Az előadás második részét Soupe „Szép Galathea”-ja képezte, melyben a társulat első énekesnőjét Árpási Katiczát kívánta bemutatni. Az operette előadása véleményünk szerint sikerültnek mondható, a mennyiben t. i. operette zongorakíséret mellett sikerülhet. Árpási k. a. kellemesen lepte meg a közönséget. Hangja szép csengésű, terjedelmes, minden hang váltakozásánál kellemes; játéka ügyes, minden szegletességtől ment, természetes, úgy, hogy a ki éneket hallja s játékát ügyelemmel kíséri, feleli, hogy mellette gyenge erők működnek. Ide járul még a kisasszony csinos külseje, viseletének kereksetlen eleganciája, meg annyi tulajdonok, melyek őt közönségünk kedvencévé tenni hivatják. Mellette Nyiri mint Pygmalion, Dernőiné mint Ganimedes és Vincze mint Mydas működtek. Nyiry úrnak gyenge hangja van s ma ez is fátyolozott volt; játéka azonban szorgalom s igyekezet látszik. Dernőinének hangját a zongora mellett nem hallhattuk, de hogy énekel, ajaki mozgásából mégis

észlelhetjük. Vincze úr már szerencsésebb organummal van megáldva s ha zsidós kiejtése sikerült volna, mind éneke, mind játéka miatt megdicsérnők. A közönség — mely szép számmal gyűlt be — az előadással szemmel láthatólag meg volt elégedve s tetszésének jeleit több ízben mutatta.

Vasárnap, október 13-án színpadra hozatott a „Csikós”, eredeti népszínmű, 3 felvonásban, írta Szigligeti. A darabot ismerik olvasóink. A mi az előadást illeti, az egyike volt azoknak, mikről elismeréssel szoktunk emlékezni. Árpási k. a. Rózi szerepében játszott s a közönséget egészen elragadta. Dalai egészen sikerültek s jókedvű élénk játéka a közönséget folyvást derült hangulatban tartotta. Szívesen néztük őt, de épen azért figyelmeltetnünk kell: hogy játéka azon ponton volt, hol már a túlzás kezdődik; óvakodjék ettől, mert az olyan lejtő, mely menthetlenül örvénybe sodorja, honnan menekvés többé nincs. Megérdemlett dícsőségében osztozott vele Völgyi György, ki Andris bojtár szerepét játszotta. Kitűnően működött még Lovászi, Kis Bálint szerepében, s hogy igaztalanok ne legyünk a többi szereplők iránt, fel kell említenünk Kovácsné (Karvasiné), Hetényit (Asztolf), Teőreököt (Bence), Vinczét (Szárnyai), Ligetit (Márton csikós) szerepében, kik mindannyian igyekeztek feladatukat megoldani s ez dícséretükre legyen mondva, nagy részben sikerült is. Teőreök urat azonban figyelmeztetjük, hogy tartásában ne feszítse magát annyira hátra, hogy minden pillanatban hanyattesztől kelljen félnünk. Közönség nagy számmal volt jelen.

Kedden, október 15-én „XI. Lajos”, francia szomorújáték, 5 felvonásban adatott. A czímszerepet Takács Adám játszotta, ki a felőle vett jóhíreket mai játékkal megerősítette. Fárasztó hosszú szerepének minden mozzanatában oly színészt láttunk, ki szerepét hosszas tanulmányozás folytán tökéletesen átgondolva, úgy vitte ki, mint azt egy valódi művészől várhatni. Alakítási és kiviteli tehetsége egyaránt kitűnő; nem sejtjük benne a színészt, de önkénytelen hiszünk alakjának, ki soha a legkisebb részletben sem lesz magához hűtlen. Színész a szó teljes értelmében, kiről mindezeket annál őszintébb örömmel jegyezzük fel, mert Takács úr városunk szülőtte. Az előadás egyéb részeiben is jól ment, miben Völgyinének s a többi szereplőknek egyaránt meg van érdemök. Közönség közép számban volt jelen, mely tetszésének jeleit többszörösen taps és kihívásokban fejezte ki.

Csütörtökön, október 17-én először hozatott színpadra Lukácsi S. „Jobb- és balpárt” című magyarosított népszínműve, melyről ha színpadra kerül, máskor bővebben fogunk szólni.

Helybeli újdonságok.

— **Hiteles kútforrásból** tudjuk, hogy a képviselőtestület józanabb gondolkodású része a Pesten levő kecskeméti házat el akarja adni, s az egész árát kaszánya építésére fordítani, hogy polgártársait a katonatartás terhéől megmentse. — Adja Isten, hogy sikerüljön nemes törekvésük!

— **A helybeli postahivatal** levélszekrényébe tűz dobattván, f. hó 10-én több levél megégett, több meg elkésett az elküldéstől. A sértet-

erejét, míg Jánost gyorsan fel kellett emészteni az eredménytelen fáradságnak.

Midőn Gontran a biztos jelekből ellenfele karját gyöngülni látta, s látta, hogy keze csak nehezen tudja tartani a kardot, gyors félkör vágással megkötve azt, tíz lépés távolra röpíté a sziklára.

János kardját felvenni rohant, de a parancsnok gyorsabb volt, s lábával a fegyvert a tengerbe taszította.

— Ölj meg ha akarsz! öld meg testvéred, mert kész vagyok elfogadni e címet. mert nőül veszem azt, kit megsérték.

János dühös szívvél s haraggal szemeiben nézte Gontránt.

— Már nem hiszek neked — felelt hasonló hangon, hogy a csolnaktól meg ne hallják. — S úgy is egyikünk halálát akarom, Terézt én szerettem előbb, itéld meg: életben maradhatunk-e mindketten.

S a csolnakhöz közeledve, szólt Vilmoshoz!

— Hozd el a pisztolyokat és mérd ki a távolságot!

Gontran e szavakat hallva: törsvúrást érzett szívében. Tehát nem a meggyalázott testvér vérért akarta kimélni ő, de vetélytársát, — kit eltávolított — élni engedhet. Ezúttal lelkiismerete megegyezett szenvedélyével; előtte heves, megrögzött, dühös gyűlölet állt; ölnie kellett, vagy megölelni. A düh vilámlott fel tekintetében s elméjében, a halál gondolata honolt.

Szerencsére a csolnokra vetve tekintetét, észrevette a marquis halvány arcát s e kétségbeesett atya reá szegzett szemeiben a hála kifejezését ma-

gaviseletéért, s néma, de ékesen szóló kérelmet a következményekre nézve.

— Csak a legvégső szükségben ölöm meg Jánost — gondolá.

S biztos kézzel fogadta a Vilmos által nyújtott pisztolyt.

Ez húsz lépést kijelöl, az ifjakkal csaknem térdig vízben kellett állniok, mert alig maradt a sziklán valami száraz hely. Meghatározták, hogy János és Gontran egymáshoz közelednek és tetszés szerint választott perczben fognak löni; habár érintenék is egymást pisztolyaikkal.

Lehetetlen volt, hogy a harez komoly megsebesülés nélkül végződjen. Vilmos visszatért a marquishez, ki forró, de néma imákat küldött az égére.

A jelle János lassan haladni kezdett ellene felé. Ez helyéről nem mozdulva, nagy figyelemmel célzott az ifjúra.

Iszonyú volt e percz. Rigál ajkai félelemtől remegtek, Laissae halásápadtan alig lélezett.

János pisztolyait előre tartva, mindig közeledett. Kilépett a vízből szárazra, midőn a parancsnok lött...

A pisztoly, melyet a művész jobb kezében tartott, pár lépésre röpült, Gontran golyója által találva és a szikláról a tengerbe esett. János heves lökést érzett, sebesültnek vélte magát, de kezét felémelve, látta, hogy nem az.

A még megmaradt pisztolyt másik kezébe fogva, ismét kezdett haladni Gontran felé.

A parancsnok szemei elborultak.

— Ez nem fog másodszor sikerülni, — gondolá.

De ellenfelét utánozva, eldobta a szükségtelen fegyvert, s a másikat felemelve, egy perczig kérdé magától, nem tett-e még eleget s hogy önvédelme nem parancsolja-e bevégezni e borzasztó harezot.

— De löjjön hát! — kiáltott önkénytelenül. János csak tíz lépésre volt már, s ekkor megállt.

Midőn karját felemelte, Gontran második golyója kezét érte. Eleresztette pisztolyát, megszakadt eréből omlott a vér, jobb keze el volt löve.

A parancsnok ingadozni, halványulni látta, se-gélyére akart sietni, karjaiba zárni.

— Maradjon helyén uram, — kiáltott a sebesült iszonyú hangon s végerőfeszítéssel felvette pisztolyát balkezevel, s ingadozó, lassú, de még szabályos léptekkel ment ellene felé.

Végtelen öröm fénylett szemében, leirhatlan megelégedés látszott halvány arcán, összeszorított ajkain. Gontran karját mellén keresztbe tette, hidegen, nyugodtan látta közeledni a halált.

— János fiam! — esdekelt a marquis.

— Ne öld meg János! — kiáltott Vilmos, rémület- s ijedelemtől sápadtan.

De az ifjú hidegen nézte őket. Igazság alyalának vélnéd borzasztó hivatását könyörtelenül teljesítve.

Midőn pisztolyával elérte Gontránt, lassan felémelte kezét s esővét annak homlokára illeszté.

(Folytatása következik.)

lenül elküldött levelek fel vannak jegyezve a postahivatalnál s ott megtudhatják az illetők, hogy az ő levelek megégett-e vagy elküldetett.

○ **A „Reform“** mult keddi számában a színházi hírek között olvassuk, hogy Arpási Katalin k. a. a vidék legjobb énekes nőinek egyike, a közelebbi téli színdínyre Mansberger J.-hoz szerződött, s hogy november hó 1-ső napjaiban Miklóssy színházában fogna vendégszerepelni. A hír téves. Arpási Katalin k. a. Völgyi és Novák színiigazgatókhoz szerződött s működését már meg is kezdette, s egyáltalában nincs szándokában sem Mansberger, sem Miklóssy uraknál énekelni. Okt. hó 4-én Pesten léte alkalmával ráerőszakoltak ugyan egy szerződést, de a melyet ő, mint különben is Völgyi úrral kötött szerződésénél sokkal későbbi keletűt, magára nézve, aláírása kieroszakoltatása miatt érvényesnek el nem ismerhet; és minden körülmények között Kecskeméten kíván maradni, mire nézve a kisasszony irott nyilatkozatban tudatá is velünk határozatát. Azoknak tehát, kik a „Reform“ fentebbi hírét megütközéssel olvasták, szolgáljon e közlemény megnyugtató felvilágosításul.

— **Ujdivatú remekelés.** Sz. helybeli hentes azzal akarta remekjét bemutatni, hogy barátjának F.-nek, kivel borozás között összeveszett, hasát úgy kitalálta hasítani, hogy az rögtön szörnyet halt. Hiszem, hogy az igzzságszolgáltatás fog gondoskodni arról, hogy Sz.-nek ideje legyen meggondolhatni, valjon nem lenne-e jobb kése élet csak józan korában és csak a birka hasán próbálgatni.

— **Megbukott közmondás.** Nem áll többé az a magyar közmondás, hogy „megbánta, mint a mely kutya kilenczet kölkedzett“, miután Nagy-Szebenben már olyan kutya is van, mely 17-et, mond tizenhetet kölkedzett.

Pályázat.

Kecskemét szab. kir. város kebelében a már megkezdett 1872/3. tanévre a gazdasági szakosztályal kapcsolatos felsőbb népiskola első osztályának megnyitása alkalmából egy 500 forint fizetés, 200 frt. helyi pótlék, s 100 frt. lakbér, ösz-

szesen 800 frt. évi díjazással ellátott szaktanítói állomásra, s jelesül a szám- és mértan, könyvvitel és természettudományi tárgyaló tanszékére pályázat nyitattik oly megjegyzéssel, hogy mindaddig, míg a felsőbb népiskola az összes szervezet végleges befejeztével rendszeres állapotba jut, pályázó körülményszerűleg egyéb tantárgyak tanítására is kötelezhető.

Pályázni ohajtók okmányaikkal szabályszerűleg felszerelendő kérvényüket 1872. november 5-ik napjáig a kecskeméti községi iskolaszék elnökségénél nyujtsák be.

Kecskemét sz. kir. város községi iskolaszéke.

A kecskeméti Központi takarékpénztár forgalmi kimutatása 1872. évi September hó 9-től 30-ig.

Bevétel.	
Részvénytőke	150,000 ft. — kr.
Betétek	7,576 „ 33 „
Kölcsön visszafizetés	115,490 „ — „
Leszámitolási kamatok	2,873 „ 79 „
Előlegezési „	138 „ 62 „
Késedelmi „	2 „ 10 „
Váltó igtatási díjak	15 „ — „
	276,095 ft. 84 kr.
Kiadás:	
Kölcsönre	150,000 ft. — kr.
Leszámitolásra (váltókra)	103,600 „ — „
Előlegezésre (értékpapírra)	6,185 „ — „
Betétek visszafizetése	10 „ — „
Beszerzésekre	1,349 „ 32 „
Folyó költségekre	65 „ 47 „
Lakbér	150 „ — „
Tiszti és szolga fizetések	366 „ 66 „
Pénztári készlet, mint egyenleg	14,369 „ 39 „
	276,095 ft. 84 kr.

Auspitz,
könyvelő.

A kecskeméti kereskedelmi Iparhitelintézet és népbank 1872. September havi forgalmának kimutatása.

Bevétel:	
Augusztusról átjött készpénz	5,574 „ 57 „
Kötelezett takarékbetét	1,701 „ 50 „
Váltókölcsönből visszafizettetett	72,850 „ — „
Folyó számlára betét	24,666 „ 08 „
Előlegekből	11,679 „ — „
Részvények után	8,893 „ — „
Kamatokban	1,361 „ 54 „
Dijakban	733 „ 86 „
Előlegek után bélyegilleték	9 „ 25 „
	127,468 ft. 80 kr.
Kiadás:	
Váltókölcsönökben	59,419 ft. 80 kr.
Előlegekben	8,658 „ — „
Folyó számlákra	39,606 „ 12 „
Kamatokban	309 „ — „
Elnöki tiszteletdíj	100 „ — „
Tisztviselői fizetés	233 „ 33 „
Üzleti költségekben	9 „ 80 „
Államilleték fejében	9 „ 25 „
Osztalék számlára	18 „ — „
Viszleszámitolás	14,200 „ — „
	122,563 ft. 30 kr.
Pénztárállás Sept. 30., 1872.	4905 „ 50 „
	127,468 ft. 80 kr.

Blau.

Felelős szerkesztő: **Dr. Dékány Ráfael.**

H I R D E T É S E K.

Hirdetés.

Egy jó családból származott fiú fölvéttetik tanonczul Gyenes Sándor vas- és fűszerkereskedésében.

Bővebben értekezhetni az említett üzletben.

3-3

Erdei faeladás.

T. Szentkirályi Kálmán úr alsó Bugacpusztában levő birtokán jegenye- és nyárfából álló saját erdejében, részletekre osztva, nagyobb terjedelmű faeladást tartat, a helyszínén, nyilvános árverés útján azonnali készpénz fizetés mellett. Az árverés tartatik folyó évi October hónap 28-án, délelőtti 9 órakor kezdve, melyre a venni kívánók ezennel meghivatnak. 2-2

Két tanoncz kerestetik és négy segéd!

Alolirott ipariüzletébe **két tanoncz**, 12—13 éves, bármely időben fölvéttetik.

Kapnak teljes ellátást és illő ruházatot, fölszabadulásukkor pedig egy-egy tisztességes öltözetet kapnak.

Hasonlóképp alkalmazást nyerhet azonnal **négy segéd**, akár darabszámra, akár pedig nap- vagy hétszámra vállalnak is munkát.

Az ajánlkozók forduljanak hozzám értekezés végett.

Kecskemét, 1872. október hóban.

Csolnok Ferencz,
szabó-mester.

3-3

Eladó olcsón

egy teljes, jó állapotban levő kívül fülő öntött vas-kályha csövekkel, és egy falba való két likú takaréktűzhez réz-üsttel és csövekkel

László Károlynál,

Folyóka-útcza, 90-ik szám.

1-1